

NORSK ETNOLOGISK GRANSKING

Emnenr. 29.

Fylke: Finnmark.

Tilleggsspørsmålnr. -

Herad: Koppa.

Emne: Julenissen.

Bygdelag: Bergsfjord.

Oppskr. av: Helge Røragen

Gard: -

(adresse): Bergsfjord

G.nr. - Br.nr. -

A. ~~Merk av om oppskrifta er etter eiga røynsle.~~

B. Eller om den er etter andre heimelsmenn: (ta også med alder, heimstad, yrke):

Josefine Evensen, Bergsfjord, 76 år, lær.

SVAR

En vil først få gjøre merkeam på at ca. 1/3 av innbyggerne her er Lestadianere, og de vil som kjent ikke vite av noe flitter og fjas i forbindelse med feiringen av jula. Også tidligere var det omtrent like mange tilhengere av denne sekten.

1. Heimelsmannen forteller at hun har kjent julenissen så lenge hun kan huske, og hun kan ikke huske noen fortellinger om når julenissen opptrådte først.
2. Julenissen pleide å dele ut gaver hvis de hadde råd til gaver - men det var jo ikke alltid. Det kunne være all slags ting til gaver. Julenissen fikk aldri noe for strevet.
3. Hvem som helst kunne være julenisse - og det var ofte barna var julenisse for hverandre, særlig var det tilfelle på isolerte steder. For hadde nemlig folk mere

spredt her.

4. Den som skulle være julenisse, brukte det han hadde for handa til kostymen — en sauefell, gamle avlagte klor o.l. Maske laga de
5. rjøl av papir som de malte og som de satte skjegg på. Nå er det mest vanlig å kjøpe ferdige masker.
6. Julebukkene brukte også maske, men ikke akkurat julenissemaske.
7. Julebukkene delte aldri ut julegaver, men det hendte at de gikk gardimellom og samla inn penger til et eller annet formål som trengte økonomisk hjelp.
8. Hjemmedommen kan ikke huske at julenissen ble satt i samband med den gamle nissen, men hun forteller at far hennes pleide å sette grant på kjøkkenbenken med skje og alt tilbehør når han gikk og la seg julekalden. Dette skulle være til nissen.
9. Hjemmedommen forteller at far hennes pleide å lure til ^{dem} noen goetter o.l. i jula om de hadde vært snille, f. eks. at "hanen skulle verpe" i jula. Utttrykket skriver seg fra at ABCboka hadde en stor, gild hane på omslaget, og om barna hadde vært snille, skulle det ligge et eller annet inni eller oppa boka juledags morgen.